

Оксана МАРТИНЮК,
orcid.org/0000-0003-4592-5309
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри романської філології
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) oksanamartyniuk@ukr.net

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

Статтю присвячено дослідженню особливостей французьких спеціалізованих текстів та труднощів їх перекладу. Спеціалізовані тексти характеризуються великою кількістю термінів, що вимагає від перекладача конкретних технічних знань для адекватного перекладу науково-технічної документації.

Розглянуто лексико-семантичні, граматичні, синтаксичні, культурні труднощі під час перекладу спеціалізованої літератури.

З'ясовано, що на лексичному рівні проблеми перекладу пов'язані з багатозначністю слів, неологізмами, скороченнями, аббревіатурою, інтернаціоналізмами та безеквівалентною лексикою. Граматичні труднощі перекладу стосуються питань темпоральності, виду, стану. У спеціалізованих текстах переважають складнопідрядні речення, які варто під час перекладу розділяти на декілька простих речень, щоб висловлення було зрозумілішим.

Крім того, характерною особливістю науково-технічних текстів є наявність пасивних конструкцій, інфінітивних речень, відсутність артиклів тощо.

Під час перекладу спеціалізованої літератури виникають також культурні проблеми, які пов'язані з відмінностями між культурними референтами та культурними конотаціями в цілому, що вимагає певної адаптації.

Щодо способів передачі термінологічних одиниць українською мовою, то найчастіше використовують такі прийоми і засоби: еквівалентні скорочення, транслітерація, описовий переклад тощо.

Було досліджено, що у спеціалізованих текстах використовується багато термінів, які зберегли своє латинське написання. Перекладач може зберегти латинський термін або застосувати описовий переклад, зважаючи на загальноприйнятну практику в культурі та текстах мови перекладу.

Спеціалізовані тексти характеризуються стислістю та точністю вираження думки, але, водночас, вони є інформаційно насиченими, що і вимагає від перекладача повного розуміння змісту, лінгвістичних та екстралінгвістичних знань, певної технічної підготовки.

Ключові слова: спеціалізовані тексти, труднощі перекладу, термін, адекватний переклад.

Oksana MARTYNIUK,
orcid.org/0000-0003-4592-5309
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Romance Philology
Lesya Ukrainka Volyn National University
(Lutsk, Ukraine) oksanamartyniuk@ukr.net

DIFFICULTIES OF TRANSLATING SPECIALIZED TEXTS (BASED ON MATERIAL IN FRENCH)

The article is devoted to the study of the peculiarities of French specialized texts and the difficulties of their translation. Specialized texts are characterized by a large number of terms that demand from the translator to have specific technical knowledge for an adequate translation of scientific and technical documentation. Lexical and semantic, grammatical, syntactic, cultural difficulties during the translation of specialized literature are considered. It was found that at the lexical level, translation problems are associated with ambiguous words, neologisms, abbreviations, internationalisms, and non-equivalent vocabulary.

Grammatical translation difficulties relate to issues of temporality, aspect, and state of the verb. Specialized texts are dominated by complex sentences, which should be divided into several simple sentences during translation to clarify the expression. In addition, a characteristic feature of scientific and technical texts is the presence of passive constructions, infinitive sentences, the absence of articles, etc. During the translation of specialized literature, cultural problems related to the difference between cultural referents and cultural connotations in general also arise, which requires some adaptation. As for the methods of transmitting terminological units in the Ukrainian language, the following methods and means are most often used: equivalent abbreviations, transliteration, descriptive translation, etc.

It has been investigated that specialized texts use many terms that have retained their Latin spelling. The translator may retain the Latin term or apply a descriptive translation, keeping in mind the common practice in the culture and texts of the target language. Specialized texts are characterized by brevity and accuracy of expression, but, at the same time, they are rich in information, which demands from the translator to have a complete understanding of the content, linguistic and extralinguistic knowledge, and specific technical training.

Key words: *specialized texts, translation difficulties, term, adequate translation.*

Постановка проблеми. Переклад спеціалізованих текстів є одним з найбільш складних видів перекладу, який вимагає точності та послідовності, адже будь-які помилки чи неточності у науково-технічній документації можуть призвести до серйозних наслідків.

Тому правильне розуміння змісту та володіння конкретними технічними знаннями дозволять забезпечити адекватність перекладу спеціалізованих текстів.

Аналіз досліджень. Переклад науково-технічних текстів був неодноразово об'єктом дослідження науковців, які зробили значний внесок у розвиток проблеми перекладу спеціалізованої літератури (зокрема Ж. Амаль, Ж. Мунен, Д. Куадек, Т. Кияк, К. Кириленко, В. Сухаревська, О. Чередниченко, І. Смушинська), однак це питання залишається актуальним, оскільки з розвитком науки та технологій з'являються нові терміни, які потребують адекватного перекладу.

Мета нашого дослідження – проаналізувати основні труднощі, які виникають під час перекладу спеціалізованих текстів, та встановити шляхи досягнення перекладацької еквівалентності досліджуваного матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Спеціалізовані тексти містять інформацію наукового і технічного характеру і характеризуються за наступними ознаками, зокрема, наявність великої кількості вузькоспеціалізованих термінів; логічність викладу матеріалу; чітко встановлені граматичні норми; використання пасивних, безособових та неозначено-особових конструкцій; вживання великої кількості іменників та прикметників тощо.

Ці тексти належать до широкого кола секторів, наприклад, бізнес (економіка, баланси, річні звіти, менеджмент, маркетинг, реклама...), юриспруденція (сертифікати, договори, акти, довіреності...), наука (монографії, статті науково-технічного спрямування, довідники, фармація, біологія, медицина, хімія, патенти...) тощо. Перекладач повинен орієнтуватися в тематиці текстів, що набувається також із досвідом його роботи; а також уникати хибних термінів, якщо в певній термінологічній системі є їхні синоніми з доречнішою внутрішньою формою.

Специфіка науково-технічного перекладу зводиться до специфіки передачі мовних та стиліс-

тичних особливостей, які властиві тим чи іншим жанрам науково-технічної літератури. Більшість мовознавців характеризують цей вид перекладу як особливий вид діяльності, який визначається в першу чергу своїми функціональними, а не стилістичними чи жанровими особливостями (Кияк, 2007: 106).

Якщо технічна документація містить одиниці виміру, то необхідно не тільки правильно передати параметри, але й здійснити необхідні конвертування з однієї системи вимірювання в іншу. Для цього необхідно знати не тільки різні наукові виміри, але й формули, за допомогою яких необхідно конвертувати показники.

Дуже часто один той самий термін може бути перекладений різними способами при перекладі тексту декількома перекладачами одночасно (якщо відсутній відповідний термін у термінологічній базі української мови). У такому разі варто ознайомитися з раніше вже перекладеними текстами зі схожою тематикою або зі схожими текстами, які можна відшукати в мережі Інтернет. Крім того, перекладачі повинні проконсультуватися з фахівцями, які можуть дати пораду при опрацюванні схем та креслень, пояснити принцип дії механізму тощо.

У спеціалізованих текстах нерідко з'являються нові технічні терміни, пов'язані із розвитком нових технологій, і значення яких ще не зафіксоване у словниках, що і створює значні труднощі під час роботи над перекладом. Переклад такої безеквівалентної лексики вирішується шляхом використання інших мовних засобів. Перекладач повинен добре знати переваги та недоліки кожного з цих прийомів та обрати найбільш ефективний для даного тексту (Бараненкова, Литвин, 2014).

Технічні терміни вимагають однозначності тлумачення, але інколи одне і те саме слово може мати різні значення у різних сферах застосування, наприклад: термін "tube" в машинобудуванні означає «труба», в радіотехніці – «лампа», в хімії – «пробірка», в текстильній промисловості – «шпуля», в військовій галузі – «торпедний апарат», «гармата», в медицині – «стравохід», "tube d'aspirine", "tube d'entifrice" «упаковка аспірину» «упаковка зубної пасти» (Larousse).

Коли термін має декілька значень, вирішальну роль відіграє контекст. Проблеми виникають тоді,

коли потрібно перекласти науково-технічні терміни поза контекстом (наприклад, список запчастин, таблиці тощо).

Перепоною до адекватного перекладу можуть також бути «хибні друзі перекладача», наприклад, деталь (машина) – не “*détail*”, а “*pièce*” електронна лампа – не “*lampe*”, а “*tube*” коливальний контур – не “*contour*”, а “*circuit oscillant*” характер місцевості – не “*caractère du terrain*”, а “*nature du terrain*” (Пітин, 2017).

Якщо розглянути для прикладу медичну термінологію, зокрема, переклад французьких медичних скорочень, то труднощі полягають у тому, що одне і те саме скорочення може мати декілька тлумачень. Так абревіатура TS має 15 значень, з яких чотири стосуються медицини, наприклад: *Transfusion sanguine* – переливання крові; *Temps de saignement* – час кровотечі (період згортання крові); *Tentative de suicide* – спроба вчинити самогубство; *Thyroïde silencieuse* – безсимптомний тиреодит тощо (Куликова, Черновол, 2017: 117).

Щодо способів передачі медичних термінологічних скорочень українською мовою, то найчастіше використовують: еквівалентні скорочення (AP: *Accouchement prématuré* – ПП: *Передчасні пологи*); транслітерація (BCG /*bacille de Calmette-Guérin*) – БЦЖ / *бацила Кальметта – Герена*); описовий переклад (M/T (*médecin traitant*) – особистий лікар); створення української термінологічної абревіатури (HDJ: *Hôpital du jour* – ДС: *Денний стаціонар*) або ж використання нової лексичної одиниці (CI: *chambre d'isolement* – *ізолятор*).

Розглянемо інший вид перекладу спеціалізованих текстів – переклад юридичної термінології. Варто зазначити, що юридичний дискурс має чітко встановлені шаблони розгортання мовленевої ситуації, насичений непростими, заплутаними формулюваннями, властивими правовим документам, тому, для неспеціаліста розібратися в юридичних документах навіть рідною мовою досить складно.

Труднощі, пов'язані з перекладом юридичних текстів, виникають через розбіжності правових систем держав, а саме через розбіжності обсягів понять, що передаються термінами-аналогами; а також труднощі, викликані існуванням специфічних одиниць, перекладацькі еквівалентні яких є відсутніми в інших правових системах (Радецька, 2021: 144).

Специфіка цього виду перекладу вимагає від перекладача ґрунтовних знань різних юридичних процесів, наприклад, як укладаються договори та угоди, як працюють механізми оподаткування

тощо, щоб юридично грамотно і точно перекласти текст. Перекладачеві нерідко доводиться працювати з фінансовими і бухгалтерськими документами, де є велика кількість цифр. При перекладі слід враховувати національні особливості написання чисел і математичних знаків в різних країнах (Верховцова, 2018: 37–40).

Необхідно зазначити, що значний вплив на юридичну лексику французької мови мала латинська мова. У сучасній французькій юридичній мові використовується багато термінів, які зберегли своє латинське написання, наприклад: *Nullum crimen, nulla poena sine lege* – *Principe de la légalité: pas de crime, pas de peine, sans loi* (принцип права, відповідно до якого ніхто не може бути покараний за вчинення чогось, що не заборонено законом тощо. Перекладач може зберегти латинський термін: *ad hoc* – для цього (випадку); *statu quo* (статус-кво, стан речей); *conditio sine qua non* (обов'язкова умова) або перекласти його: *restitutio in integrum* – буквально «*restitution en entier*», цей вираз перекладається французькою як «*réparation intégrale*» (повернення до колишнього стану), зважаючи на загальноприйнятну практику в культурі та юридичних текстах мови перекладу.

Ще одним складним видом перекладу науково-технічних текстів є патентний переклад. Під час перекладу технічної патентної літератури перекладач повинен мати не лише глибокі лінгвістичні знання, знати технічну лексику певної галузі, але й екстралінгвістичні знання: структури Франції та Європейського Союзу, які відповідають за патентну справу, документацію та всі рівні її подання та затвердження.

На рівні макротексту патент має дві основні частини: опис винаходу та його формулу. Опис, найважливіша частина, складається з опису рівня техніки, короткого змісту винаходу та його детального опису. Переклад опису винаходу у патенті також повинен відповідати стандартам, що діють у кожній країні (Hamburg, Cross, 2010).

Для цього, окрім знання мови та відповідного тезауруса, перекладач повинен знати структуру, стиль і термінологію патентних описів мови перекладу та мови оригіналу.

Лише кваліфікований перекладач із високим досвідом у відповідній галузі здатний зрозуміти складність оригінального тексту, щоб перекласти зміст патенту якомога точніше. Еквівалентність між технічними термінами мови оригіналу та мови перекладу повинна бути ретельно дотримана.

Нові терміни можуть виникати на основі загальноновживаної лексичної одиниці, наприклад

«*ouvrages d'art*» має значення «штучні споруди» у залізничній термінології.

При перекладі фахових текстів виникає ряд проблем, зокрема, лексико-семантичні, граматичні, синтаксичні, прагматичні, культурні тощо.

Лексико-семантичні проблеми – це ті, які можна вирішити за допомогою словників, глосаріїв, термінологічних банків та експертів. Це стосується термінологічних чергувань, неологізмів, семантичних прогалин, контекстуальних синонімів та антонімів (які стосуються багатозначних одиниць: синонімія / антонімія стосується лише одного значення, і саме контекст дає змогу знати, яке значення слід брати до уваги), семантична неперервність (процес узгодженості, який працює шляхом пригадування загальних семантичних ознак між двома або більше термінами).

Граматичні проблеми стосуються, наприклад, питань темпоральності, виду (вид вказує на те, як процес або стан, виражений дієсловом, розглядається з точки зору його розвитку – на відміну від часу), займенників, пояснення або ні займенника-підмета.

У спеціалізованих текстах переважають складні (зокрема складнопідрядні) речення, що зумовлено необхідністю доповнити думку. Якщо речення містить декілька підрядних та головних речень, то в деяких випадках в перекладі варто розділити цю фразу на два і більше речень, щоб думка була зрозумілішою.

Синтаксичні проблеми можуть виникати через синтаксичні паралелізми, пасивний стан, інфінітивні речення тощо.

У французьких спеціалізованих текстах іноді спостерігається відсутність артиклів, службових слів, а також наявність слів, які замінюють іменник, щоб не повторюватися. Наприклад: *On distingue trois sortes de traverses: en bois, métalliques, en béton armé. Parmi celles-ci, les traverses en bois, sont les plus usitées.* – «Розрізняють три види шпал: дерев'яні, металеві, залізобетонні. Серед цих видів дерев'яні шпали використовуються найбільше». В українському перекладі вказівний займенник «*celles-ci*» опущено (Пустоvoyт, 2019: 71).

Характерною особливістю науково-технічної літератури є точність і стислість вираження думки, з одного боку, та суворі логічна послідовність і повнота висловлення – з іншого. Саме цим зумовлено певний характер мовних засобів, типових для цього виду літератури. Найголовнішою визначальною рисою науково-технічного типу тексту є його когнітивність, інформаційна насиченість (Корунець, 2008: 23).

Під час перекладу спеціалізованих текстів можуть виникати культурні труднощі. Культурні проблеми – це ті, які виникають через відмінності між культурними референтами, назвами їжі, фестиваліями та культурними конотаціями в цілому. Перекладач вдається до локалізації, іншими словами, культурної адаптації вмісту. Наприклад, переклад дати у фінансовому тексті. Якщо текст написано англійською мовою, є велика ймовірність – але не впевненість – що 06/05/2015 означає 5 червня. Однак, як відомо, таким же правописом в інших мовах позначатиметься 6 травня.

Дослідники традиційно відзначають, що «науково-технічні терміни як мовні знаки, що презентують поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки, становлять суттєву складову науково-технічних текстів і одну з головних труднощів їх перекладу з огляду на їх неоднозначність, відсутність перекладних термінів-відповідників (у випадку термінів-неологізмів) та національну варіативність» (Абабілова, Білокамінська, 2015: 126).

Перекладаючи терміни, варто пам'ятати, що семантика термінологічної одиниці може передаватися різними способами. Лише повне розуміння інформації, знання предмета дослідження, урахування контексту дозволять перекладачу максимально точно передати вміст оригіналу і, таким чином, забезпечити адекватність та еквівалентність перекладу.

Висновки. Отже, аналіз французьких спеціалізованих текстів дає підстави стверджувати, що основними їхніми характеристиками є точність, однозначність, нормативність та стилістична нейтральність.

Перед перекладачем поставлене завдання грамотно передати зміст, суть документа, відшукати еквівалентні терміни, щоб його зрозумів інженер або інший технічний фахівець.

Робота із класичними технічними словниками може дати двозначні трактування або помилкове розуміння термінів. Поняття, слова, позначення мають легко зчитуватися як в інструкціях, так і кресленнях. Адже адекватний переклад термінологічної лексики в технічному тексті забезпечує повне розуміння тексту фахівцями певної галузі, що сприяє науковому прогресу та розвитку новітніх технологій.

Будь-які зміни, які відбуваються у науково-технічній сфері, неминуче впливають і на мову, що зумовлює появу нової науково-технічної термінології. Тому, перспективним ми вбачаємо дослідження неологізмів у французьких спеціалізованих текстах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М., Білокамінська В. Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. *Молодий вчений*. 2015. № 2 (17). С. 126–128.
2. Бараненкова Н. А., Литвин С. В. Експлікація як спосіб перекладу безеквівалентної лексики науково-технічного стилю. *Вісник НТУУ «КПІ». Філологія. Педагогіка : збірник наукових праць*. 2014. Вип. 4. С. 6–13.
3. Верховцова О. М. Труднощі перекладу французької юридичної термінології українською мовою. *Science Review*. 2018. № 3 (10). Vol. 7. С. 37–40.
4. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, 2007. № 32. С. 104–108. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf> (дата звернення: 09.01.2023).
5. Ключник О., Грицик Г. Труднощі науково-технічного перекладу. *Наукова конференція*. Київ, 2013. С. 1–7. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1408> (дата звернення: 11.01.2023).
6. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Вінниця : Нова книга, 2008. 512 с.
7. Куликова В. Г., Черновол А. О. Лексико-семантичні особливості відтворення французьких медичних скорочень у перекладі. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти: матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції. 16 квітня 2015 р. НТУУ «КПІ». К. : Кафедра, 2015. С. 116–118.*
8. Пітин В. М. Особливості науково-технічного перекладу французької мови та способи його навчання. *Молодий вчений*. 2017. № 4.3 (44.3). С. 204–208.
9. Пустовойт Н. І Характеристика та особливості перекладу текстів залізничної тематики з французької мови українською. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2019. Т. 30 (69), № 3, ч. 2. С. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.3-2/13>.
10. Радецька С. Юридичний дискурс та переклад: вплив сучасних тенденцій на встановлені норми. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 35. Том 7. С. 142–147.
11. Amal J. Une méthodologie de la traduction médicale. Paris : Les Presses de l'Université de Montréal, 2015. 25 с.
12. Broekman J. M., Fleerackers F. Legal Conversation as Signifier. *Elgar Studies in Legal Theory*. Edward Elgar Publishing Limited, UK, 2017. P. 3–7.
13. Couadec D. Terminologie, traduction et rédaction spécialisées. *Languages. La terminologie : nature et enjeux*. 2005. № 157. P. 14–24.
14. Hamburg B. C., Cross M. Translating Patents : Issues in Prosecution. *New York Law Journal*. 2010. Vol. 244. № 28. URL: https://patenttranslations.com/Publications/NYLJ_Article_08-10-10.pdf (дата звернення: 21.01.2023).
15. Larousse. Dictionnaire en ligne. URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/tube/80119> дата звернення: 19.01.2023).

REFERENCES

1. Ababilova N. M., Bilokamineska V. L. Osoblyvosti perekladu terminiv ukayins'koyu movoyu [Peculiarities of the translation of terms in the Ukrainian language]. *Molodyy vchenyy*. 2015. No. 2 (17). С. 126–128 [in Ukrainian].
2. Baranenkova N. A., Lytvyn S. V. Eksplikatsiya yak sposib perekladu bezekvivalentnoyi leksyky naukovo-tekhnichnogo styliu [Explication as a method of translation of non-equivalent vocabulary of scientific and technical style]. *Visnyk NTUU "KPI". Filolohiya. Pedagogika: zbirnyk prats'*. 2014. Vyp. 4. P. 6–13. [in Ukrainian].
3. Verkhovtsova O. M. Trudnoshchi perekladu frantsuz'koyi yurydychnoyi terminolohiyi ukayins'koyu movoyu [Difficulties of translating French legal terminology into Ukrainian]. *Science Review*. 2018. No. 3 (10). Vol. 7. P. 37–40 [in Ukrainian].
4. Kyiak T. R. Funktsiyi ta pereklad terminiv u fakhovykh tekstakh [Functions and translation of terms in professional texts]. *Visnyk Zhytomyr's'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Zhytomyr, 2007. No. 32. P. 104–108. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf> (access date: 01/09/2023) [in Ukrainian].
5. Klyuchnyk O., Hrytsyk H. Trudnoshchi naukovo-tekhnichnoho perekladu [Difficulties of scientific and technical translation]. *Naukova konferentsiia*. Kyiv, 2013. P. 1–7. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1408> (access date: 11.01.2023) [in Ukrainian].
6. Korunets I. V. Vstup do perekladoznavstva [Introduction to translation studies]. Vinnytsia : Nova knyha, 2008. 512 p. [in Ukrainian].
7. Kulykova V. H., Chernovol A. O. Leksyko-semantychni osoblyvosti vidtvorennya frantsuz'kykh medychnykh skorochen' u perekladі [Lexico-semantic features of reproduction of French medical abbreviations in translation]. *Movy profesiynoyi komunikatsiyi: lnhvokul'turnyy, kohnityvno-dyskursyyny, perekladoznavchyy ta metodychnyy aspekty: materialy II-yi Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. 16 kvitnya 2015 r. NTUU "KPI". K. : Kafedra, 2015. S. 116–118. [in Ukrainian].*
8. Pityn V. M. Osoblyvosti naukovo-tekhnichnoho perekladu frantsuz'koyi movy ta sposoby yoho navchannya [Peculiarities of scientific and technical translation of the French language and methods of its teaching]. *Molodyy vchenyy*. 2017. № 4.3 (44.3). S. 204–208. [in Ukrainian].
9. Pustovoyt N. I Kharakterystyka ta osoblyvosti perekladu tekstiv zaliznychnoyi tematyky z frantsuz'koyi movy ukayins'koyu [Characteristics and features of the translation of railway-related texts from French into Ukrainian]. *Vcheni zapysky Tavriys'koho natsional'noho universytetu imeni V. I. Vernads'koho. Seriya "Filolohiya. Sotsial'ni komunikatsiyi"*. 2019. T. 30 (69), № 3, ch. 2. S. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.3-2/13>. [in Ukrainian].

10. Radets'ka S. Yurydychnyy dyskurs ta pereklad: vplyv suchasnykh tendentsiy na vstanovleni normy [Legal discourse and translation: the influence of modern trends on established norms]. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk*. 2021. Vyp 35. Tom 7. S. 142–147. [in Ukrainian].
11. Amal J. Une méthodologie de la traduction médicale [A methodology of medical translation]. Paris : Les Presses de l'Université de Montréal, 2015. 25 c. [in French].
12. Broekman J. M., Fleerackers F. Legal Conversation as Signifier. *Elgar Studies in Legal Theory*. Edward Elgar Publishing Limited, UK, 2017. P. 3–7.
13. Couadec D. Terminologie, traduction et rédaction spécialisées [Specialized terminology, translation and writing]. *Languages. La terminologie : nature et enjeux*. 2005. № 157. P. 14–24. [in French].
14. Hamburg B. C., Cross M. Translating Patents : Issues in Prosecution. *New York Law Journal*. 2010. Vol. 244. № 28. URL: https://patenttranslations.com/Publications/NYLJ_Article_08-10-10.pdf (date of access: 21.01.2023).
15. Larousse. Dictionnaire en ligne [Online dictionary]. URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/tube/80119> (date of access: 19.01.2023) [in French].